

Toplumsal cinsiyete duyarlı hekimlik uygulamaları

Doç. Dr. Nüket Paksoy Erbaydar

erbaydar@hacettepe.edu.tr

Halk Sağlığı Anabilim Dalı

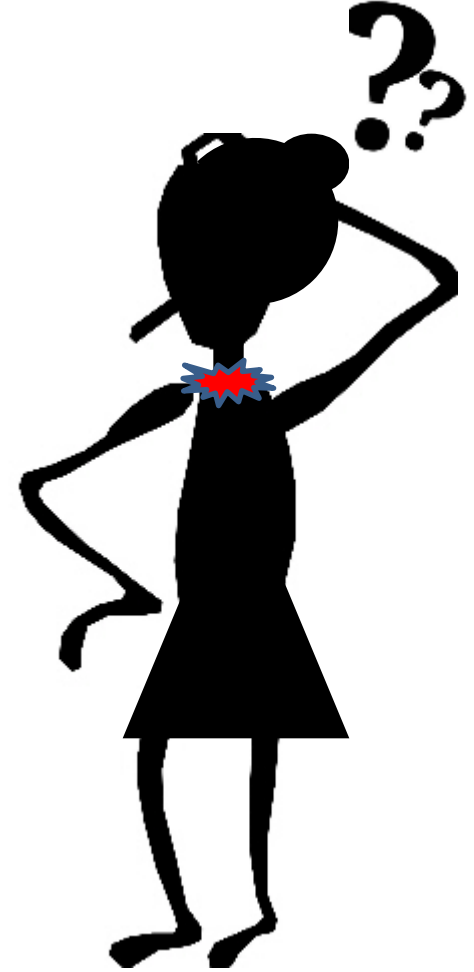
Neden önemli?

Çünkü;

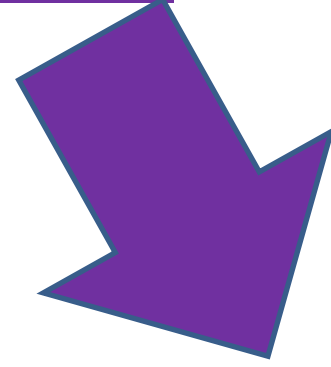
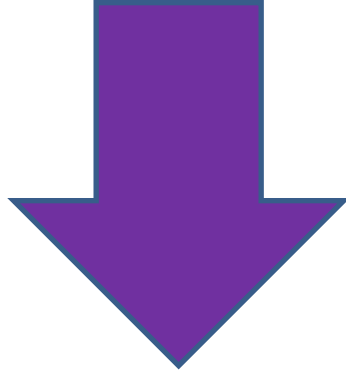
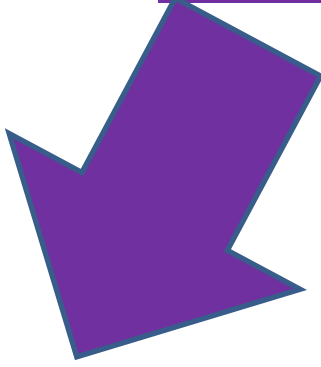
- Tıbbın tarihi temel olarak erkekler ve onların sağlığına dairdir.

Batıda 'beyaz erkek'

- Tıp geçmişte büyük ölçüde 'cinsiyet kör' olarak gelişmiştir.
- 'Normal' in sınırları erkeğe göre çiziliyor diğerleri norm dışı
- Toplumsal cinsiyet konusunda artan farkındalığın kadınlara sunulan hizmetleri gözden geçirme gereksinimi doğurması
- ...

Toplumsal cinsiyet

Tıp

Sağlık

Sağlık hizmeti

Tıbbın cinsiyeti

Gender of medicine

Cornelis de Man "Delf'li anatomist Cornelis Gravesande Anatomie Dersinde" (1681)

Robert Hinckley "*First Operation under Ether* (1882–1893)

Dr. John Collins Warren ilk uygulamayı yapıyor. Massachusetts General Hospital (16 Ekim 1846)

Harvard Medical School, graduating class, June 1888

1849, **Dr. Elizabeth Blackwell**, was graduated from Geneva Medical College, Geneva, N.Y. (later renamed Hobart Medical College)

In 1859, **Dent. Lucy Hobbs Taylor** moved to [Cincinnati](#), intending to become a dentist. When she was refused admission to [dental school](#). In 1865, she finally gained all professional recognition when she was allowed to join the [Iowa State Dental Society](#).

Dr. Zaruhi Kavalcıyan

Zarohie Serope Kavaljian
Physician and Surgeon;M.D.
Born.1877.

Prepared in Holmes School,Constantinople
Boston University School of Medicine (1903)
Address:Adabazar,Turkey.Female.
(1877 İstanbul-30 Haziran 1963 İstanbul)

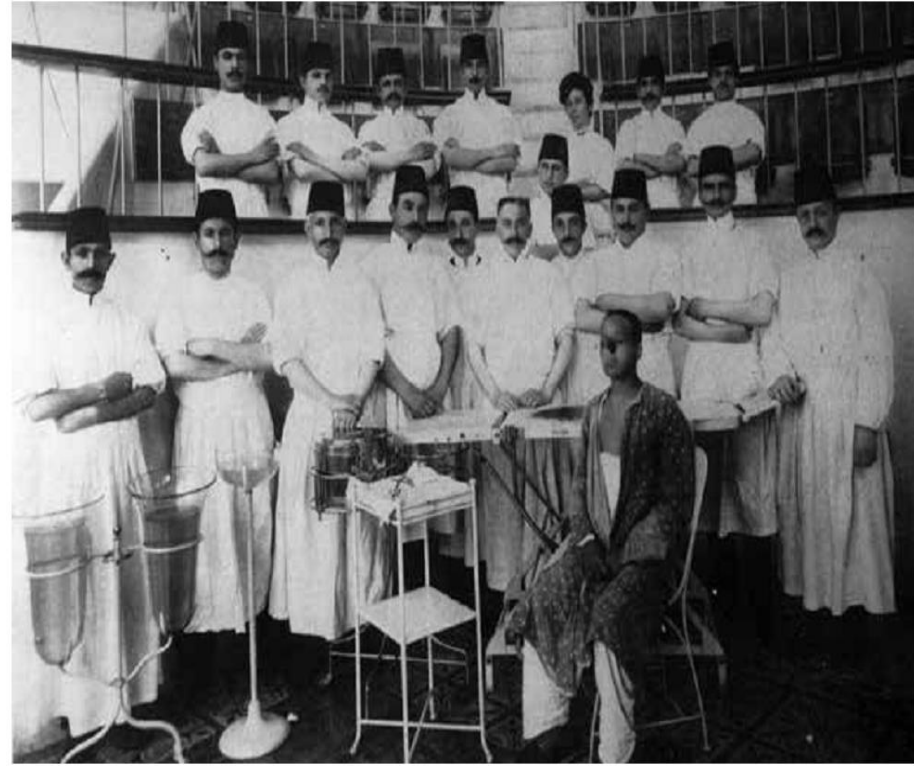
Dr. Safiye Ali Krekeler

1891-1952

İstanbul Amerikan Kız Koleji
Würzburg Julius-Maximilians
Üniversitesi Tıp Fakültesi
Hekimliğe başlangıç 1922

Tıphane-i Amire/ Hekimbaşı Mustafa Behçet Bey

Haydarpaşa Numune Hastanesi, Cemil Topuzlu, ameliyat öncesi

Gelibolu Hilal'i Ahmer Sağlık Heyeti; Servet'i Fünun, 15 Temmuz 1915

University of Utah School of Medicine

A look into history. . . Shown here are medical informatics pioneer Homer R. Warner, M.D., Ph.D. (seated), former AMIA president, Reed M. Gardner, Ph.D. (right), and notable researcher, Allan Pryor, Ph.D. (center).

KADIN İNSAN MIDİR?

"Karşıdan iki kişi geliyor sandım. Meğerse bir erkekle karısıymış."

RUS ATASÖZÜ

<https://incil.info/kitap/gen/3>

Antonio Molinari; *Adam and Eve*, about 1701-1704

Kadın Düşmanlığı (Misogyny)

Kadınlardan kadın oldukları için nefreti içeren kültürel tutumdur.

Misogyny, erkek egemen toplumlarda kadınlara yönelik baskının temel dayanağı olan cinsiyetçi önyargı ve ideolojinin merkezi gerçeğidir.

Misogyny, şakalardan pornografiye, şiddetten kadınların kendi bedenlerine yönelik horlayıcı tutumlarına kadar çok farklı şekillerde görünür hale gelir.

Daha çok erkekler arasında görülürse dahi misogyny kadınlar arasında kendine ve/veya başka kadınlara yönelik olarak da ortaya çıkabilir.

Misogyny, ataerkil toplumlarda yüzyıllardır bir ideoloji ya da inanç sistemi olarak işlev görürken kadınları düşük statüde tutmaya, güce ve karar verme mekanizmalarına erişimlerini kısıtlamaya hizmet eder.

Aristo da, bu bağlamda kadınların doğuştan deforme doğduğunu ya da eksik erkekler olduklarını iddia eder.

Batı kültüründe kadınlar bir günah keçisi olarak kendilerine biçilen bu rolü içselleştirirken, bütün medya dünyası da kadının kendinden nefret etmesini sağlayacak nesneleştirici imgeler üretir; kadınları plastik cerrahi anoreksiya ve bulimia üçgenine sıkıştırır.

HÜTF, 2016 Mezuniyet Töreni

Holland J. (2016) Mizojini.

Johnson, Allan G (2000). The Blackwell Dictionary of Sociology
Flood, Michael (2007). Int. Enc. Of Men and Masculinities

Kadınların hak mücadelesi

- Kadının da İNSAN olduğunun kabul edilmesi
- “Havva’nın laneti” nin reddi

WHICH DO YOU PREFER?

THE HOME OR STREET CORNER FOR WOMAN

VOTE NO ON WOMAN SUFFRAGE

OCTOBER 19th

THE HOME LOVING WOMEN DO NOT WANT THE BALLOT

VOTE NO

TO AMENDMENT 8 FOURTH PLACE ON BALLOT

Copyright 1909 E.W. Gustafson

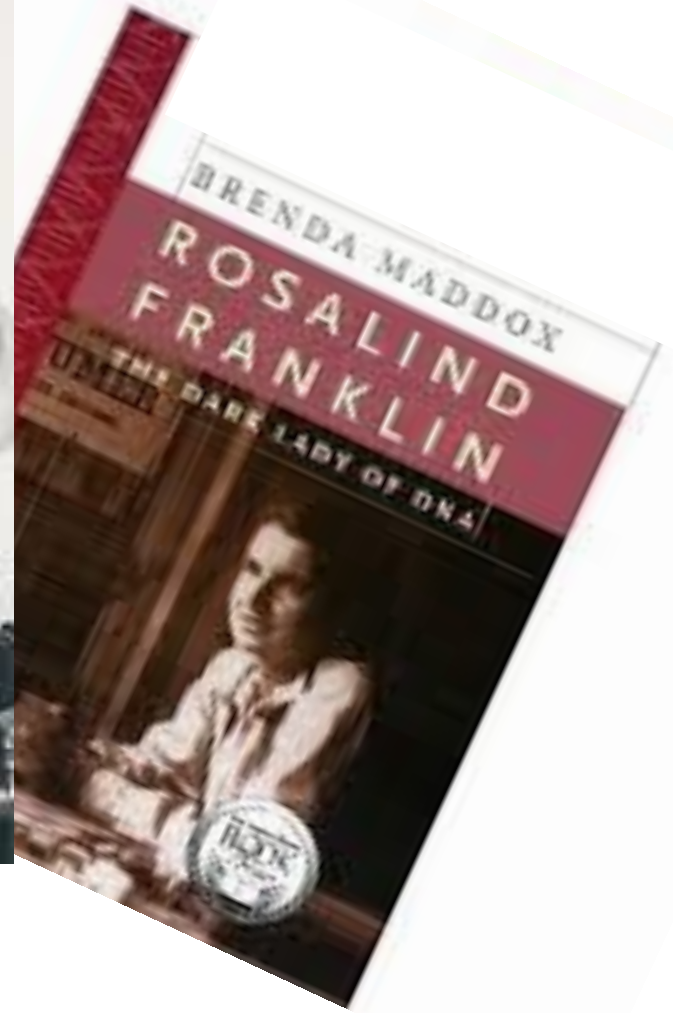

Election Day!

Dr. Rosalind Franklin

Onun DNA sarmalına ilişkin çalışmalarından yararlanan ve bu çalışmalarıyla [Nobel Ödülü](#) alan [James Watson](#) ve [Francis Crick](#), çalışmalarına öncülük eden kişi olan Franklin'den çok Maurice Wilkins'in adını anıyorlardı.

Franklin

Dr Rosalind

Biophysicist

KING'S COLLEGE LONDON The research of Rosalind Franklin (1920-58) at King's College London was essential to the discovery of the structure of the DNA molecule and helped to lay the foundations of structural molecular biology.

Her systematic X-ray diffraction study of DNA provided clear evidence of the helical structure of the molecule, and she produced the first analytical demonstration of this structure.

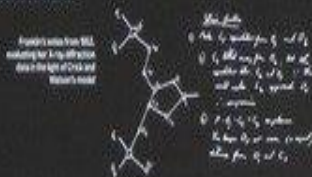

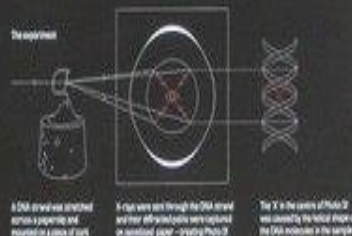
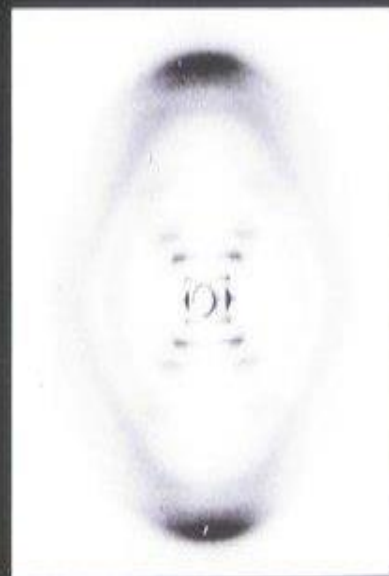
Photo 51

X-Ray diffraction

An historic photograph

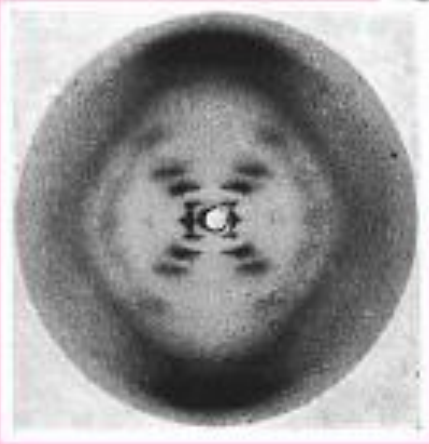
1952 The X-Ray diffraction image of the DNA molecule taken by Rosalind Franklin and PhD student Ray Gosling at King's College London in 1952 can claim to be one of the world's most important photographs.

It demonstrated the helical structure of DNA and enabled James Watson and Francis Crick of Cambridge to build the first model of the molecule in 1953.

Rosalind Franklin
DNA'nın double
helix yapısını
keşfetti

Watson ve Crick
DNA'nın yapısını
buldu.

News › Science

Fury at DNA pioneer's theory: Africans are less intelligent than Westerners

Celebrated scientist attacked for race comments: "All our social policies are based on the fact that their intelligence is the same as ours - whereas all the testing says not really"

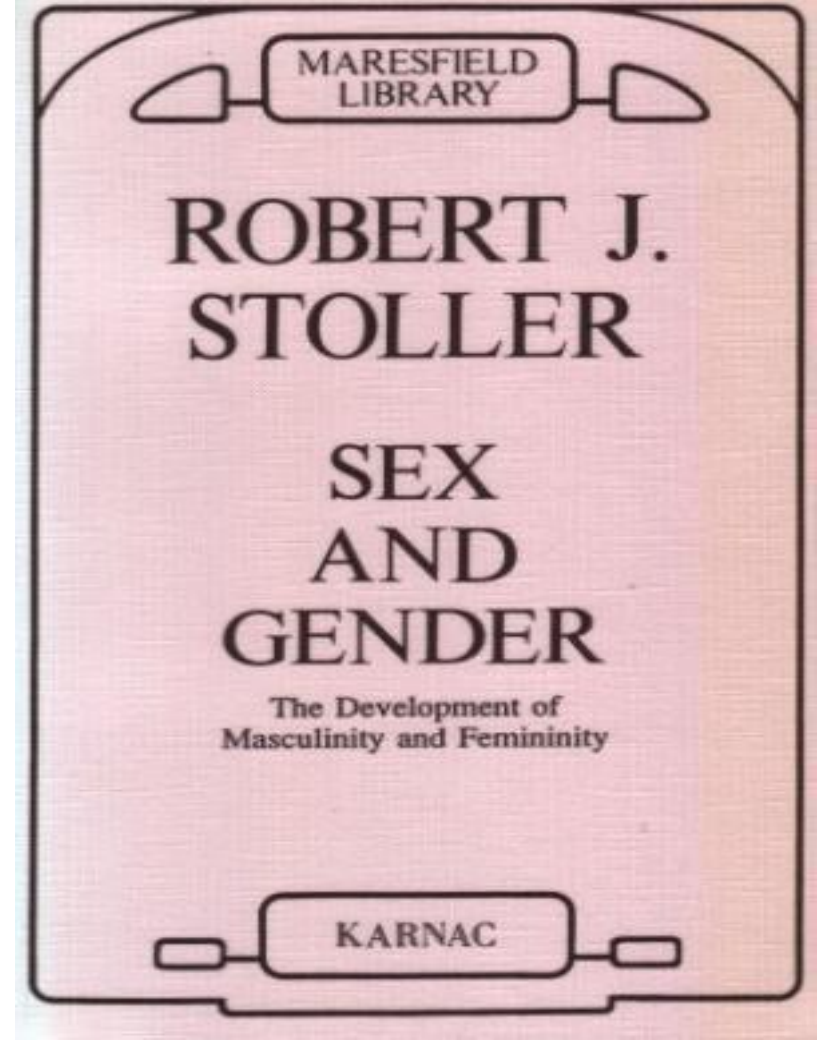
By Cahal Milmo | Tuesday 16 October 2007 23:00 BST | 40 comments

One of the world's most eminent scientists was embroiled in an extraordinary row last night after he claimed that black people were less intelligent than white people and the idea that "equal powers of reason" were shared across racial groups was a delusion.

Cinsiyet ve Toplumsal Cinsiyet

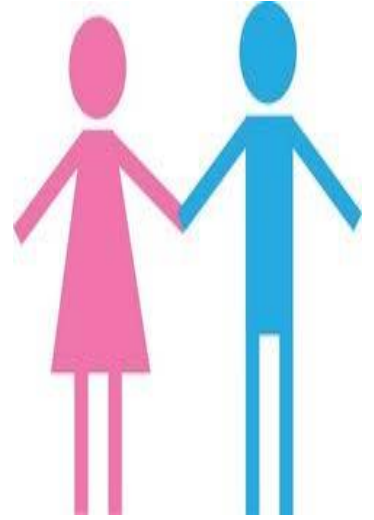
Dr. Robert Stoller
(Psychiatrist, UCLA ,USA)

Yayın yılı: 1968

Cinsiyet (Sex)

- Kadın veya erkek olmanın koşulları veya özellikleridir. Kadın ve erkeği ayıran genetik, biyolojik, fizyolojik ve psikolojik farklılıklar olarak ifade edilebilir. Cinsiyetler arasındaki farklılıklardan kromozomlar, hormonlar, üreme organları, ikincil özellikler sorumludur.
- Doğumda kadın ve erkekler birincil cinsiyet özelliklerine göre tanınırlar.
- Bazen de hormon dengesizlikleri hermafrodit olarak tanımlanan ve kadın ve erkek genitallerinin birleşimine sahip bireylerin doğmasına yol açabilir.
- Batı toplumları sadece iki cinsiyet tanımlarlar.
- Bazı diğer toplumlarda üç cinsiyet tanımlanır:
- Erkek, kadın ve «Ojibvaca or niizh manidoowag (iki ruhlular),
«Ojibvaca or niizh manidoowag (iki ruhlular): Kadın gibi giyinen, davranan, çalışan ve muamele gören erkeklerdir.

Toplumsal cinsiyet

Kadınlar ve erkekler arasında kadın ve erkek olmakla ilgili sosyal ve kültürel olarak kurgulanan kalıp yargılara, rollere, olanaklara ve ilişkilere atıfta bulunan bir kavramdır.

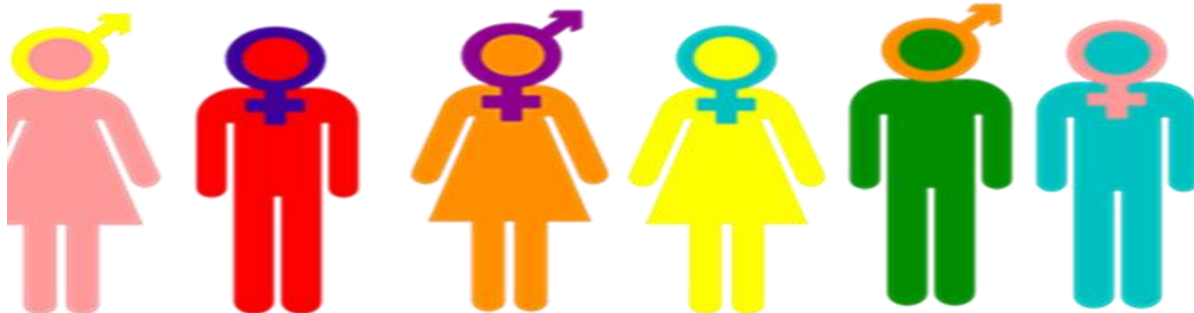

Toplumsal cinsiyet kimliđi- dıřavurumu-transgender

Cinsiyet kimliği : Bireyin kadın, erkek ya da başka herhangi biri olaya dair içsel hissiyatıdır.

Cinsiyet dışavurumu: Bireyin davranışları, giyimi, saç şekli, ses tonu ya da bedeni yoluyla cinsiyet kimliğinin dışa vurumudur.

Transgender: şemsiye bir terimdir. İçinde transseksüel, travesti, drag king/queen (erkek giysili/kadın giysili birey) Cinsel dışavurumu doğumdaki cinsiyetinden farklı bireydir.

Grayson Perry ve dokumaları

Cinsel yönelim

Cinsel yönelim, erkekler, kadınlar veya her iki cinsiyette duygusal, romantik ve / veya cinsel çekimlerin kalıcı biçimlerini ifade eder.

Cinsel yönelim diğer cinsiyete tam yönelim ile aynı cinsiyete tam yönelim arasında değişmektedir.

Cinsel yönelim kategorileri:

- Heteroseksüel (diğer cinsiyete duygusal, romantik ya da cinsel çekim hissetme durumu),
- Gey/lezbiyen (kendi cinsiyetinden olana duygusal, romantik ya da cinsel çekim hissetme durumu)
- biseksüel (kendi cinsiyetinden olana ya da karşı cinsiyete duygusal, romantik ya da cinsel çekim hissetme durumu).

Raewyn Connell

Gender, health and theory:
Conceptualizing the issue, in local and
world
Perspective

Social Science & Medicine

Volume 74, Issue 11, June 2012, Pages
1675-1683

RW Connell

ISOGEM

International Society of Gender Medicine

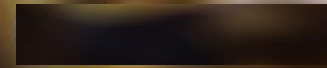

The IGM was founded in 2006 aiming to promote gender medicine in research, education and patient care. The society developed and grew constantly, advancing the understanding of gender medicine by bringing together scientists and clinicians of diverse backgrounds and disciplines. The IGM network now comprises many national societies, individual members and networks of professionals dedicated to implement gender medicine in their specific environment.

<http://www.isogem.eu/IGM/>

8th International Congress for Gender and Sex Specific Medicine 2017

September 14-16, 2017 Sendai International Center, Sendai, Japan

The **8th International Congress for Gender and Sex Specific Medicine 2017** is dedicated to research in basic sciences, clinical medicine and public health in relation to gender and sex specific medicine with a focus on the study of gender and sex differences and the crucial understanding of differences related to biological pathways and clinical conditions in women and men.

The **8th International Congress for Gender and Sex Specific Medicine 2017** brings together clinicians and scientists interested or involved in Gender and Sex Medicine.

Sex and gender differences in health

Science & Society Series on Sex and Science

Vera Regitz-Zagrosek

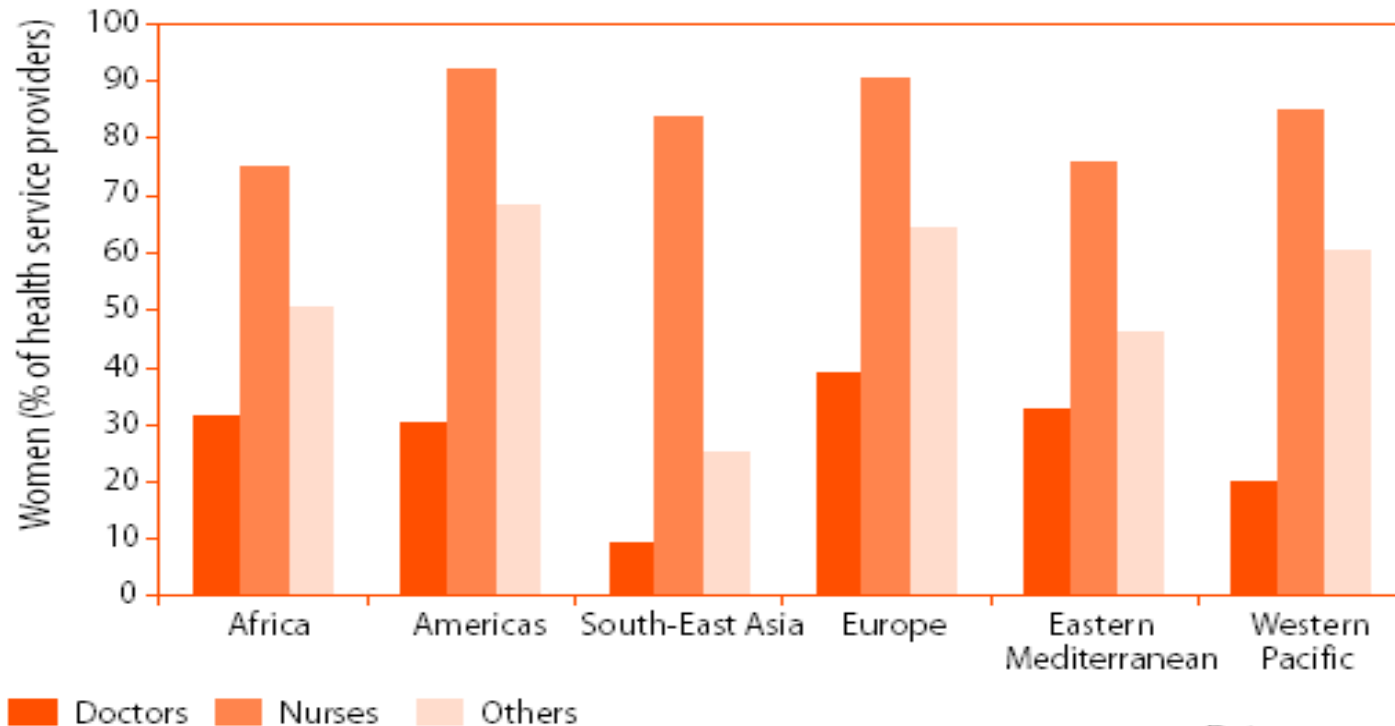
Men and women are alike in many ways. However, there are impor-

their effects and the higher percentage of body fat in women. By contrast, gen-

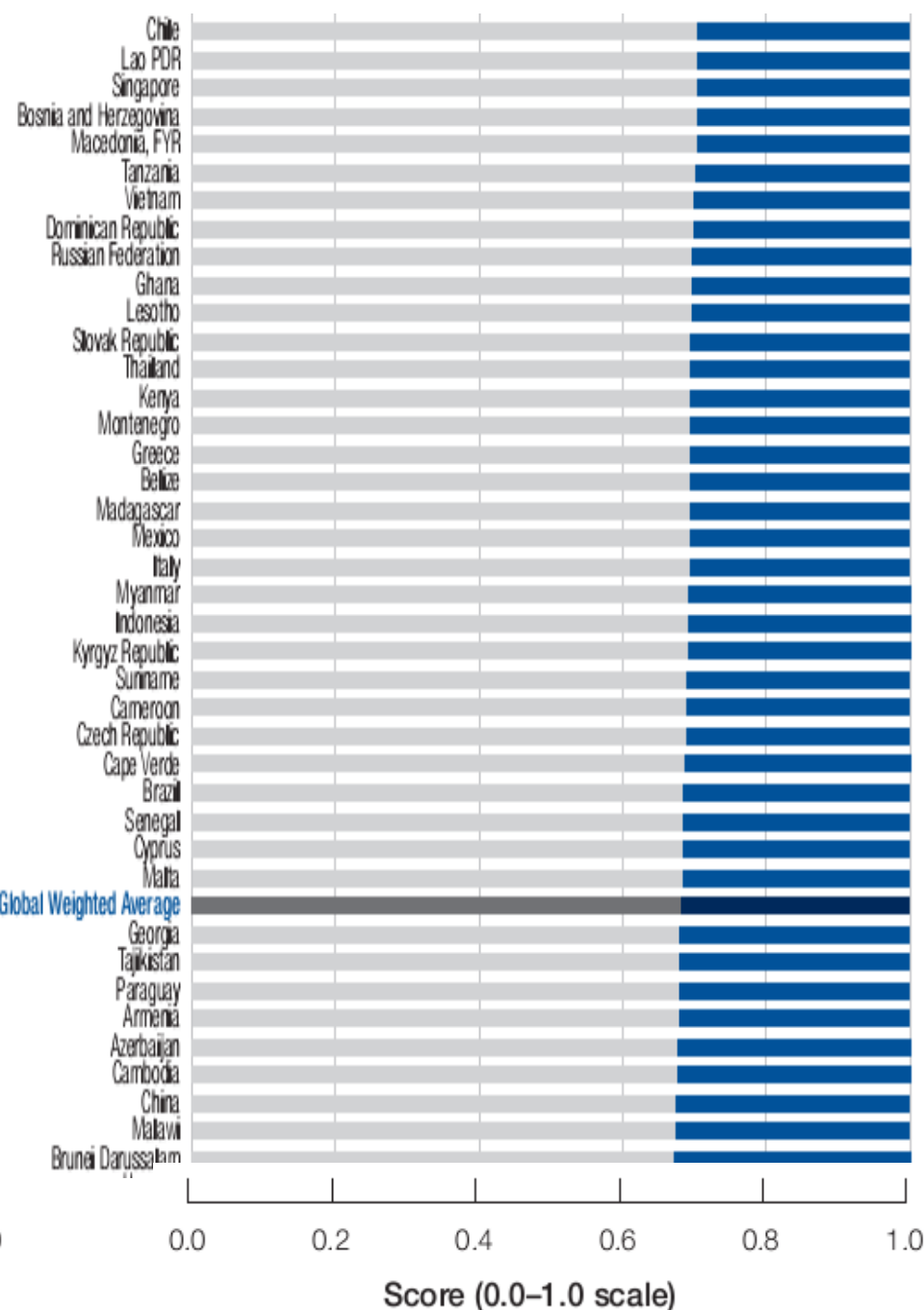
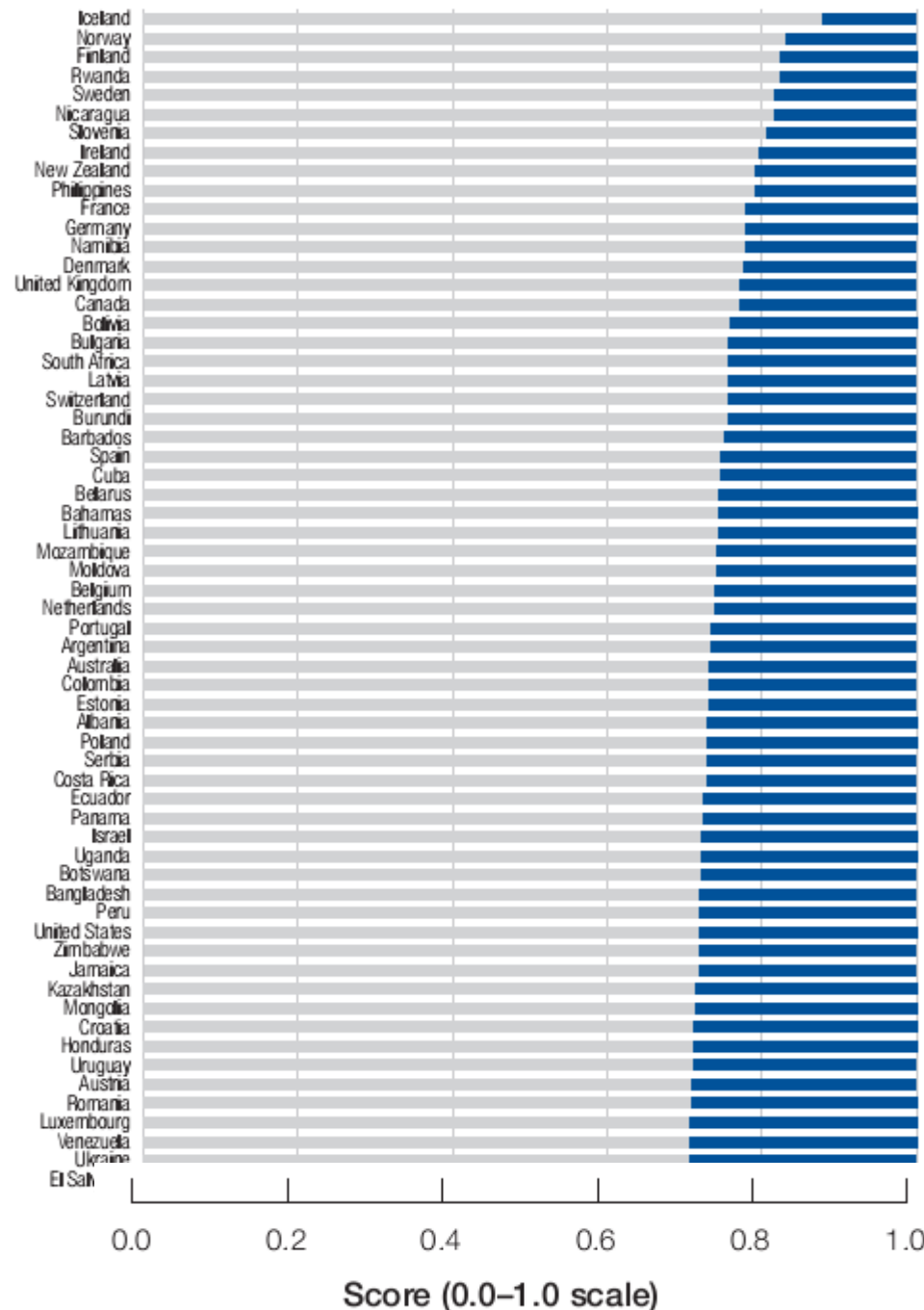
As such, gender-sensitive medicine is not the same as considering the

DSÖ bölgelerine göre sağlık insangücü içinde kadın çalışanların payı, 2006

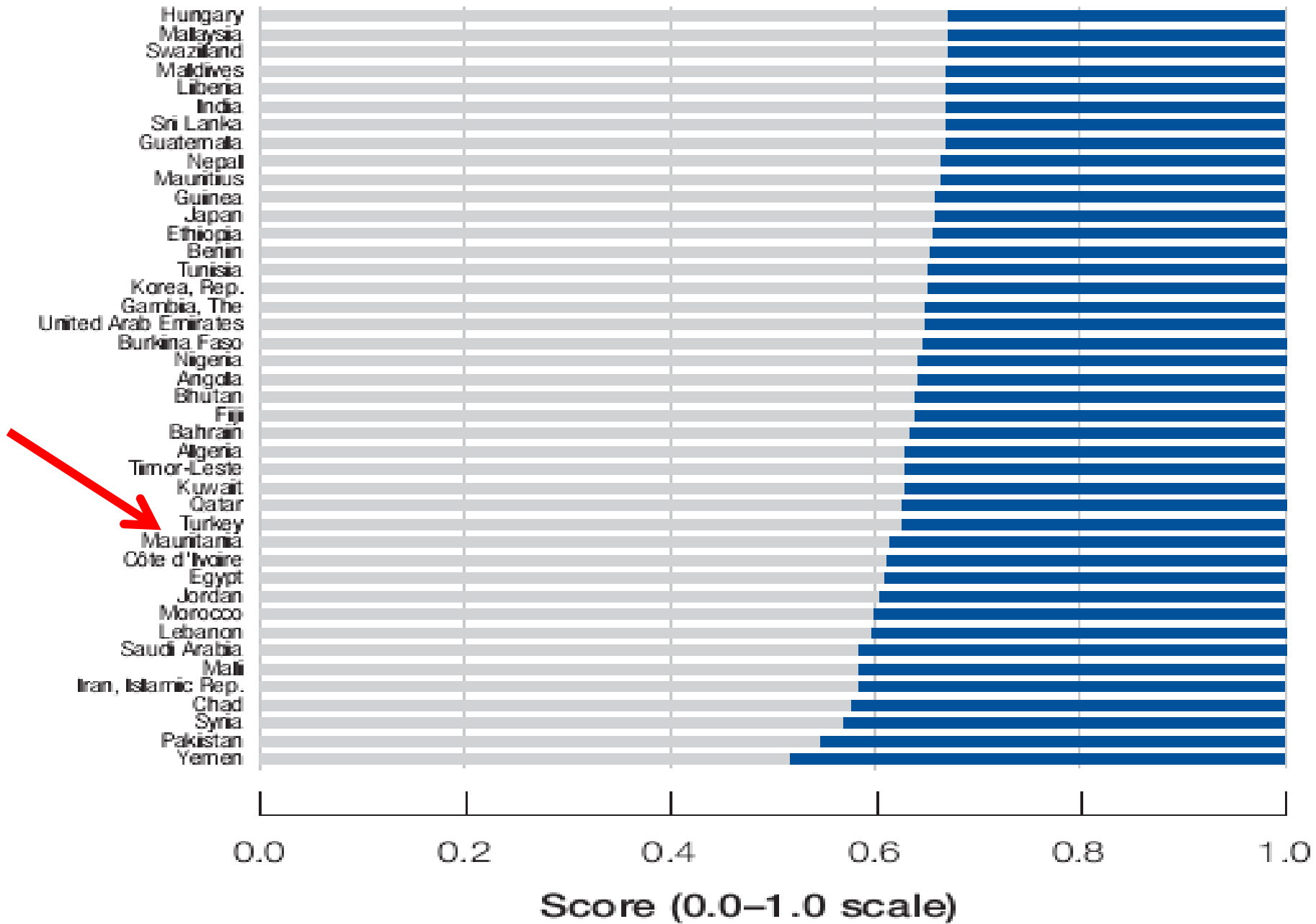
Distribution of women in health service professions, by WHO region

Dünya Ekonomik Forumu, Toplumsal Cinsiyet Uçurumu İndeksi, ülke sıralaması, 2017

Dünya Ekonomik Forumu, Toplumsal Cinsiyet Uçurumu İndeksi, ülke sıralaması, 2017

Türkiye'nin toplumsal cinsiyet eşitliği indekslerindeki yeri, 2017

- 1) UNDP HDR 2015; Toplumsal cinsiyet eşitsizliği indeksi (TCEI)
- 2) WEF Gender Gap Report 2017; Toplumsal cinsiyet uçurumu indeksi (TCUI)

- 1) TCEİ = 69 Değeri= 0.328 (188 ülke içinde)
- 2) TCUI=131 Değeri= 0.625 (144 ülke içinde)

Türkiye'nin toplumsal cinsiyet uçurumu karnesi 2017

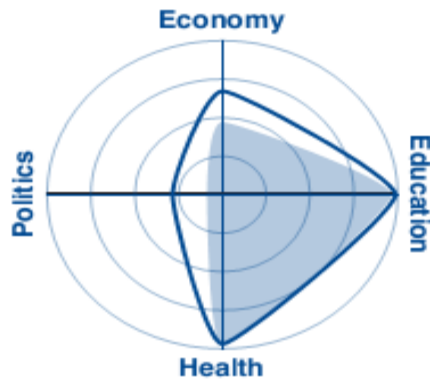
Turkey

rank **131**
out of 144 countries

score **0.625**
0.00 = imparity
1.00 = parity

SCORE AT GLANCE

— Turkey score
— average score

KEY INDICATORS

GDP (US\$ billions)	857.75
GDP per capita (constant '11, intl. \$, PPP)	23,679.40
Total population (1,000s)	79,512.43
Population growth rate (%)	1.56
Population sex ratio (female/male)	0.97
Human Capital Index score	60.33

	2006	2017		
	rank	score	rank	score
Global Gender Gap score	105	0.585	131	0.625
Economic participation and opportunity	106	0.434	128	0.471
Educational attainment	92	0.885	101	0.965
Health and survival	85	0.969	59	0.977
Political empowerment	96	0.052	118	0.088
rank out of	115		144	

Türkiye'nin toplumsal cinsiyet eşitliği karnesi 2017

Türkiye (131) yasa yapıcı, üst düzey yönetici ve resmi görevliler arasında olduğu gibi profesyoneller ve teknik elemanlar içinde temel eğitimde kadınların oranını artırarak toplumsal cinsiyet uçurumunu kapatmaktadır.

Ancak, politik güçlenme alanında kadın erkek uçurumu derinleşmekte ve 2013'ten bu yana ilk kez sağlık ve sağkalım açısından uçurum yeniden açılmaktadır.

SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS

17 GOALS TO TRANSFORM OUR WORLD

2015-2030

- End all forms of **discrimination** against all women and girls everywhere
- Eliminate all forms of **violence** against all women and girls in the public and private spheres, including trafficking and sexual and other types of exploitation
- Eliminate all **harmful practices**, such as child, early and forced marriage and female genital mutilation
- Recognize and value **unpaid care and domestic work** through the provision of public services, infrastructure and social protection policies and the promotion of shared responsibility within the household and the family as nationally appropriate

SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS

17 GOALS TO TRANSFORM OUR WORLD

2015-2030

- Ensure women's **full and effective participation** and equal opportunities for leadership at all levels of decision making in political, economic and public life
- Ensure universal **access to sexual and reproductive health and reproductive rights** as agreed in accordance with the Program of Action of the International Conference on Population and Development and the Beijing Platform for Action and the outcome documents of their review conferences
- Undertake reforms to **give women equal rights to economic resources**, as well as access to ownership and control over land and other forms of property, financial services, inheritance and natural resources, in accordance with national laws
- Enhance the **use of enabling technology**, in particular information and communications technology, to promote the empowerment of women
- Adopt and strengthen sound policies and enforceable **legislation for the promotion of gender equality** and the empowerment of all women and girls at all levels.

5 GENDER EQUALITY

Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesinde görev yapmakta olan öğretim üye ve görevlilerinin tıp alanı ve cinsiyete göre dağılımı (2016)

Tıp alanı	Cinsiyet				Toplam	
	Kadın		Erkek		n	%**
	n	%*	n	%*		
Temel tıp	63	57,8	46	42,2	109	21,5
Dahili tıp	129	47,8	141	52,2	270	53,3
Cerrahi tıp	28	21,9	100	78,1	128	25,2
Toplam	220	43,4	287	56,6	507	100,0

*Sıvı yüzdesi alınmıştır.

**Sütun yüzdesi alınmıştır.

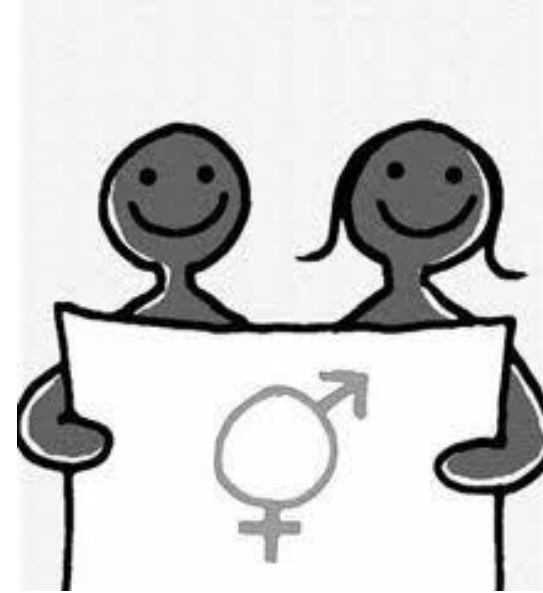
$P < 0,001$

Bir sonuç olarak kadın sağlığının belirleyicileri

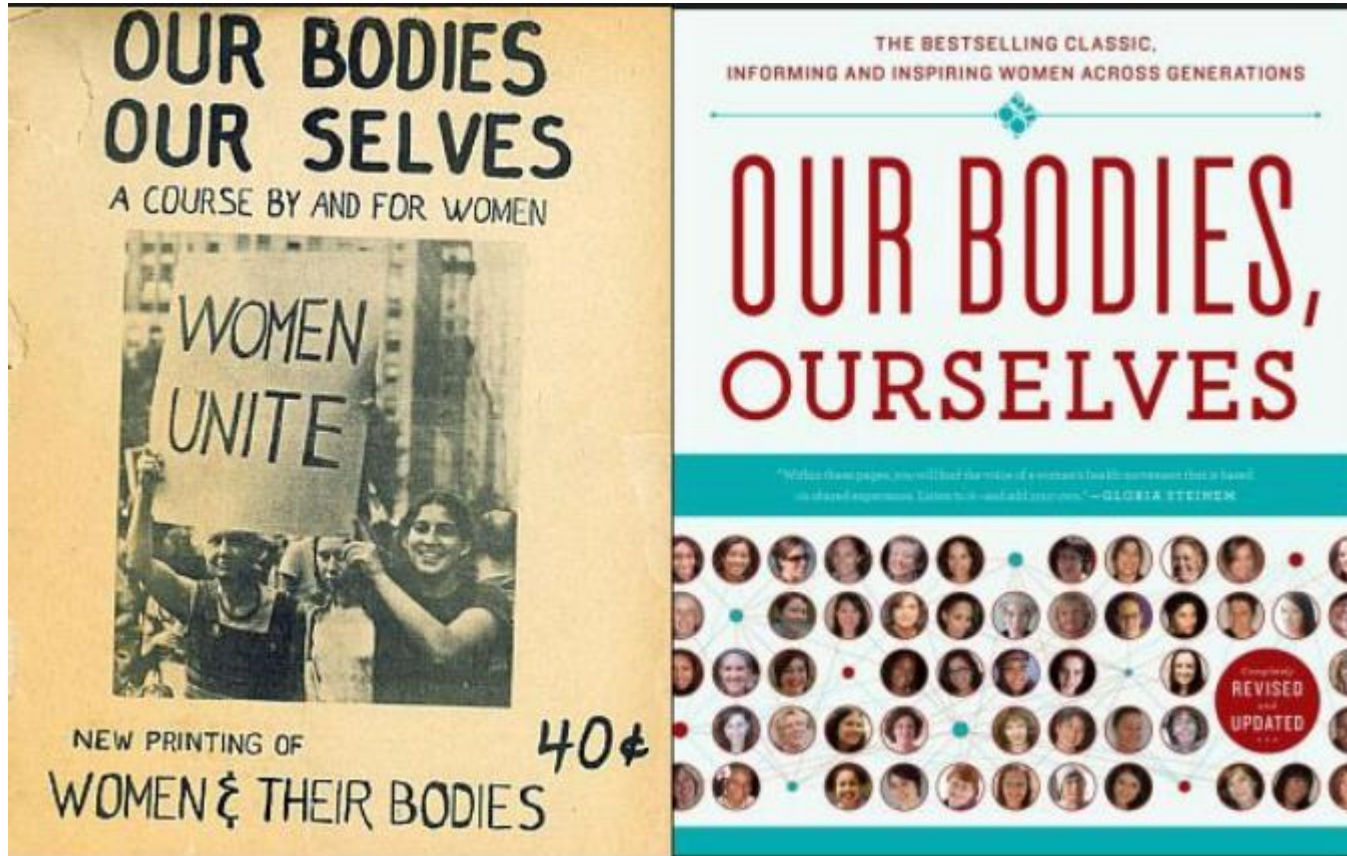

Kadın ve erkeklerin sağlık sorunlarında farklılıklar/sorunlar

- Bir hastalığın doğal seyri ♀ ve ♂ farklı olabilmektedir (biyolojik-fizyopatolojik)
- Hastalıkların erken tanı ve tedavisinde,
- Sağlık hizmetlerine ulaşım ve kullanımında,
- Sağlık hizmeti sunanların ♀ ve ♂ e yaklaşımlarında farklılık olabilmektedir.

Bedenlerimiz bizimdir!

1978

2011

Hacettepe
Üniversitesi Tıp
Fakültesi Halk
Sağlığı AD

Teşekkür ederim.